

Ślązacy – **Stanisław Hadyna** (ur. [25 września 1919](#) w [Karpętnej](#) (obecnie dzielnica [Trzyńca](#)), zm. [1 stycznia 1999](#) w [Krakowie](#)) – [polski kompozytor, dyrygent, muzykolog i pisarz](#). Założyciel i wieloletni kierownik artystyczny [Zespołu Pieśni i Tańca „Śląsk”](#).

Biografia

Był synem [Jerzego Hadyny](#), nauczyciela [muzyki](#), kompozytora oraz zbieracza pieśni ludowych, i Emilii z d. Pilch. Urodził się wprawdzie na [Zaolziu](#), lecz jego przodkowie pochodzili z [Wisły](#). Ukończył [Gimnazjum Klasyczne im. A. Osuchowskiego](#) w [Cieszynie](#).

W 1938 ukończył Instytut Muzyczny im. Ignacego Paderewskiego w Cieszynie (filia konserwatorium w Katowicach) w klasie fortepianu [Aleksandra Brachockiego](#). W latach 1938-1939 studiował psychologię i socjologię na [Uniwersytecie Warszawskim](#); w latach 1942-1944 kontynuował studia konspiracyjnie, był także wykładowcą na tajnych kursach gimnazjalnych. Po wojnie podjął studia u [Ludomira Różyckiego](#) (kompozycja) i [Artura Malawskiego](#) (dyrygentura) w [Państwowej Wyższej Szkole Muzycznej](#) (obecnie Akademia Muzyczna) w [Katowicach](#). W latach 1945-1947 pracował jako nauczyciel gimnazjum i kierownik wydziału kultury rady narodowej w [Wiśle](#). W latach 1947-1952 był kolejno dyrektorem biura Okręgu Związku Zawodowego Muzyków PRL oraz dyrektorem Biura Koncertowego i Wojewódzkiej Delegatury „Artosu” w Katowicach. W 1952 zorganizował [Państwowy Zespół Ludowy Pieśni i Tańca „Śląsk”](#), którego był kierownikiem artystycznym, dyrygentem i reżyserem. Zmuszony w 1968 do ustąpienia ze stanowiska dyrektora naczelnego zespołu (formalnie pełnił w nim funkcję kierownika artystycznego do [1973](#)), przeniósł się do [Krakowa](#), gdzie w 1977 został kierownikiem muzycznym [Teatru im. Juliusza Słowackiego](#). 1 marca 1990 ponownie objął kierownictwo zespołu „Śląsk” jako jego dyrektor artystyczny. Zespołem kierował aż do swojej śmierci.

Od lat 60. zajmował się z dużym powodzeniem twórczością literacką: w 1948 otrzymał I nagrodę na Międzynarodowym Konkursie Filmowym w Warszawie za powieść o Chopinie *Niezatarte ślady*, w 1969 II nagrodę na konkursie UNESCO za *Blessed Are the Peacemakers* (dramat o M. Gandhim), 1972 – Award of Merit i II nagrodę na ogłoszonym w Stanach Zjednoczonych konkursie na sztukę o [Martinie Lutherze Kinguza](#) *Shattered Dreams*; 1977 jego *Declaration 76* uzyskała American Revolution Bicentennial Medal. Hadyna odznaczony został m.in. Krzyżem Kawal. Orderu Odrodz. Polski (1954), Orderem Sztandaru Pracy I klasy (1964); otrzymał też Dyplom Honorowy Prezydenta Stanów Zjednoczonych (1959) oraz Medal Komisji Edukacji Narodowej (1988); w 1987 uhonorowany został tytułem Zasłużony dla Kultury Narodowej. W uznaniu wybitnych osiągnięć artystycznych, ze szczególnym uwzględnieniem pracy z Państwowym Zespołem Ludowym Pieśni i Tańca „Śląsk” w 1994 roku został odznaczony Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski^[1]

Na stoku góry [Bukowej](#) w [Wiśle](#) miał dom, do którego chętnie wracał po trudach artystycznych wояży.

Został pochowany w Wiśle, na starym [cmentarzu ewangelickim na Groniczku](#). Pośmiertnie otrzymał honorowe obywatelstwo miasta Wisły.

Obecnie Zespół Pieśni i Tańca „Śląsk” nosi imię Stanisława Hadyny. [1 lipca 2006](#) roku przed siedzibą zespołu kompozytorowi postawiony został pomnik.

Kompozycje

Hadyna komponował m.in. utwory skrzypcowe, fortepianowe; wśród ważniejszych kompozycji znajdują się kantaty, poemat symfoniczno-baletowy *Wiosna*, 250 pieśni chóralnych i solowych, 14 kolęd, 13 pieśni pasyjnych, a poza tym muzyka baletowa, teatralna i filmowa.

Najbardziej znane pieśni Stanisława Hadyny [*Helokanie*,
Ondraszek,
Karolinka,
Starzyk,
Szła dziewczeczka,

Hej tam w dolinie,
Gdybym to ja miała.

Dzieła literackie

Niezatarte ślady („Śląsk”, 1960), powieść

Na podbój kontynentu ([Iskry](#), 1964), seria: „[Naokoło świata](#)”, zbiór reportaży

W słońcu Hellady ([PAX](#), 1968), zbiór reportaży

Pod niebem Allacha („Śląsk”, 1969), zbiór reportaży

Błogosławieni pokój czyniący („Blessed Are the Peacemakers”, 1969), dramat o życiu [Mahatmy Gandhiego](#)

Zdruzgotane sny (1972), dramat o życiu [Martina Luthera Kinga](#)

Droga do hymnu ([PAX](#), 1976), literacko-naukowe studium o [Mazurku Dąbrowskiego](#),

Deklaracja 76 (1977), dramat z okazji 200. lecia [Deklaracji niepodległości Stanów Zjednoczonych](#)

Gdzie niebo z ziemią graniczy ([PAX](#), 1981), szkic literacko-filozoficzny

W pogoni za wiosną („Śląsk” 1983, reedycja 2009), pamiętnik (kronika narodzin zespołu „Śląsk”)

Dwa ognie ([PIW](#), 1988), powieść oparta na historii [Rewolucji francuskiej](#)

O Ludomirze Różyckim (WBP Katowice, 1990), wspomnienia

Przez okna czasu: jasnowidząca z Wisły (Inst. Ekologii i Zdrowia, Kraków 1993), biografia Agnieszki Pilchowej

czwartym Mędrca ze Wschodu: opowieść (Koszęcin, 2008), opowiadanie

o

Dramat o Gandhim „Blessed Are the Peacemakers” otrzymał II Nagrodę na Międzynarodowym Konkursie Teatralnym [UNESCO](#) (1969); inny dramat, „Zdruzgotane sny”, zdobył II nagrodę Międzynarodowego Biennale Teatralnego w USA (1972). Pełny tytuł debiutu literackiego Hadyny brzmi *Niezatarte ślady: opowieść z życia Szopena nagrodzona na Międzynarodowym Konkursie Filmowym 1949* (m.in. na podstawie tej książki [Aleksander Ford](#) zrealizował w 1951 film [Młodość Chopina](#)).

http://pl.wikipedia.org/wiki/Stanis%C5%82aw_Hadyna